energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	09.02.2026
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	09.02.2026
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	09.02.2026

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Maiju Seppälä
Pvm / Datum / Date: 09.02.2026

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date: 09.02.2026

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Eduskunnan talousvaliokunta

Energiaviraston lausunto koskien valtioneuvoston selontekoa kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (VNS 8/2025)

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Energiavirasto edistää päästöjen vähentämistä uusiutuvan energian, energiatehokkuuden sekä päästökauppaviranomaisena toimimisen kautta sekä valvoo ja edistää sähkö- ja maakaasumarkkinoiden sekä verkkojen toimintaa.

Energiavirasto toteaa, että esimerkiksi useat strategian luvuissa 2.3, 2.6. ja 2.8 esiin nostetut toimet uusiutuvan energian edistämiseksi, sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden varmistamiseksi sekä sähkö- ja kaasumarkkinoiden ja energiainfrastruktuurin edistämiseksi ovat jo joko toimeenpantu tai niiden toimeenpano on pitkällä. Lisäksi runsaasti uusia tehtäviä Energiavirastolle ovat jo aiheuttaneet muun muassa strategiassa esiin tuodut päästökauppa-, uusiutuvan energian, energiatehokkuus- ja CER-direktiivien kansallinen toimeenpano. Myös valmisteilla oleva vetymarkkinalainsäädäntö kasvattaa Energiaviraston tehtäväkenttää.

Strategiassa todetusti EU:n päästökauppadirektiivi tullaan avaamaan vuonna 2026. Samoin uusiutuvan energian direktiiviä ja energiatehokkuusdirektiiviä ollaan avaamassa 2026 aikana. Koska strategian jo toteutuneita tehtäviä on osoitettu Energiavirastolle ilman lisämäärärahoja ja samaan aikaan viraston määrärahoihin on kohdistettu huomattavia leikkauksia, viraston kyky toimeenpanna ja valvoa lakisääteisiä tehtäviään tulee vaarantumaan erityisesti mikäli direktiivien uudistaminen johtaa yhä uusiin lakisääteisiin tehtäviin ilman niihin valtion talousarviosta osoitettuja lisämäärärahoja.

Energiavirasto pitää tärkeänä, että strategian luvussa 2.12 on nostettu esiin EU-vaikuttamisen tärkeys puhtaan siirtymän edistämisessä. Luku sisältää useita viraston tehtäväkenttään kuuluvia aihekokonaisuuksia. Energiavirasto korostaa, että erityisesti valmistelevien ministeriöiden kyky vaikuttaa direktiivineuvotteluihin oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti sekä toimeenpanna muutokset riittävin resurssein on keskeistä myös viraston tulevalle toiminnalle. Direktiivien hallinnollisen ja raportointitaakan mahdollinen keventäminen, päällekkäisyyksien karsiminen ja sääntelyn kohdistuminen vaikuttaviin ja kansallisesti merkittäviin toimenpiteisiin on keskeistä viraston kykyyn toimeenpanna energia- ja ilmastostrategian tahtotilaa ja selviytyä lakisääteisistä tehtävistään myös tulevaisuudessa.

Luvussa 2.5 energiatehokkuuden edistämisestä todetaan, että energiatehokkuutta edistetään Suomessa pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti ja että keskeisten kansallisten energiatehokkuustoimien tuloksellisen jatkon turvaaminen pitkäjänteisesti riittävin resurssein on erittäin keskeistä. Erityisesti kohdassa mainitaan energiatehokkuussopimustoiminta ja että sen hallinnointiin, seurantaan ja raportointiin osoitettua rahoitusta tultaisiin lisäämään 1 miljoonalla eurolle vuodessa. Tästä tavoitteesta tulisi pitää kiinni talousarvioesityksiä laadittaessa. Energiavirasto pitää myös tärkeänä, että yrityksille ja julkisille toimijoille luodaan riittävät kannustimet sopimukseen liittymiselle, sekä energiansäästöön ja energiatehokkuuden edistämiseen.

Energiavirasto
Energimyndigheten
Lintulahdenkuja 2 A
FI-00530 Helsinki
Puhelin 029 505 0000
S-posti kirjaamo@energiavirasto.fi
Internet www.energiavirasto.fi

Energiavirasto haluaa myös nostaa esille riittävien resurssien ohjaamisen informaatio-ohjaukseen ja energianeuvontaan erityisesti alueellisesti. Sekä energiatehokkuusdirektiivi että rakennusten energiatehokkuusdirektiivi kuin ekosuunnitteluasetus edellyttävät keskitettyjen asiointipisteiden perustamista kokonaisvaltaisen avun saamiseksi energiamurroksen toteuttamisessa kuluttajille, yrityksille että julkiselle sektorille. Päivitetyssä energiatehokkuusdirektiivissä on myös useita uusia vaatimuksia mm. haavoittuvaisten kuluttajien auttamiseen. Nykyinen resurssi ei ole näihin riittävä.

Energiavirasto korostaa, että viraston toimeenpanemat edellä mainitut energiatehokkuussopimukset, ekosuunnittelu ja rakennusten energiatehokkuutta parantavat säädökset sekä informaatio-ohjaus ja energianeuvonnan toimet ovat merkittävimmät keinot saavuttaa energiansäästöä Suomessa. Vuonna 2023 energiankulutus olisi ollut 20 % korkeampi ilman näitä ohjauskeinoja, joten niiden vaikuttavuus kansallisesti on erityisen suuri.

Energiavirasto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että julkisella sektorilla varmistetaan riittävät toimenpiteet julkisen elimen 1,9 %:n energian loppukulutuksen vähennystavoitteen saavuttamiseksi. Energiavirasto näkee, että keskeiset toimet ovat strategiassa mainitut rakennuskannan käytön ja kunnossapidon optimointi. Energiatehokkuussopimuksissa tavoitteen saavuttamista tarkastellaan toimenpiteiden säästövaikutuksen perusteella ja sopimukseen liittyjän energiankulutuksen ei edellytetä tavoitevuosina olevan sopimukseen liitettyä lähtötilannetta alhaisempi.

Luvussa 2.3. on nostettu esiin yhtenä toimena jatkaa raskaan liikenteen lataus- ja tankkausasemien tukemista, jotta raskaan liikenteen siirtyminen vaihtoehtoisiin käyttövoimiin (sähkö, biometaani, vety) nopeutuisi ja AFIR-asetuksessa edellytetyt tavoitteet saavutetaan. Luvun 3.3. taulukossa 3 toimen lisärahoitustarpeeksi on esitetty 10 miljoonaa euroa vuodessa vuosille 2026-2029. Vuoden 2026 talousarviossa ei kuitenkaan ole esitetty uutta myöntövaltuutta julkisen liikennesähkön ja -kaasun lataus- ja tankkausinfrastruktuurin edistämiseen. Energiavirasto on toteuttanut liikenteen infrastruktuurituen tarjouskilpailua ja myöntänyt tukia vuodesta 2018 alkaen. Energiavirasto toteaa, että kilpailutukseen perustuva liikenteen infrastruktuurituki on ollut hallinnollisesti kevyt ja kustannustehokas tapa edistää liikenteen julkisten lataus- ja tankkausasemien tukemista. Vuosina 2024 ja 2025 järjestettyjen raskaan liikenteen tarjouskilpailujen voittajahankkeet eivät sellaisenaan täyttäisi vielä AFIR-tavoitteita ja tukiohjelman luonteen vuoksi voittaneista hankkeista toteutuu todennäköisesti korkeintaan puolet. Hankkeiden suunnittelun ja toteuttamisen kestäessä raskaan liikenteen asemien osalta useita vuosia, tulisi kilpailuja järjestää säännöllisesti riittävän kattavuuden saavuttamiseksi ja mahdollisten toteutumatta jäävien hankkeiden korvaamiseksi. Siten Energiavirasto arvioi, että AFIR-tavoitteiden saavuttaminen asetuksen määräajassa edellyttää uutta arviomäärärahaa.

Energiavirasto toteaa, että sähkön tuotantorakenteen muutos sekä sään mukaan vaihtelevan tuotannon osuuden nopea kasvu ovat muuttaneet merkittävästi sähkömarkkinoiden dynamiikkaa. Tämä on näkynyt muun muassa sähkön hinnan voimakkaana volatiilisuutena, mikä kuvastaa sähköjärjestelmän kulloistakin kysyntää ja tarjontaa. Energiavirasto katsoo, että markkinat ovat jo osin pystyneet sopeutumana markkinamuutoksiin mm. lisäämällä energiavarastoja ja joustavaa kulutusta. Luvuissa 2.6.2 ja 2.8.2 on esitetty toimenpiteitä, joilla pyritään tasaamaan sähkön

tuotannon, kulutuksen ja hintojen vaihteluja sekä mahdollisia kapasiteettimekanismeja mm. ydinvoiman lisäämiseksi. Energiavirasto pitää tärkeänä, että toimenpiteet ja mahdolliset tukijärjestelmät suunnitellaan tarkasti ja hyvin kohdennettuina siten, että ne kohdistuvat vain sellaisiin tunnistettuihin ongelmiin, joita markkinat itsessään eivät pysty ratkaisemaan. Samalla on tärkeää varmistaa, ettei toimenpiteillä heikennetä markkinoiden jo antamia kannusteita tehdä investointeja esimerkiksi tuotantoon, energiavarastoihin tai kulutusjoustoon eikä niillä myöskään luoda uusia ongelmia sähkömarkkinoille.